

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.020.01.2017
P/17/035

TEKST UJEDNOLICONY

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/035 – Realizacja prac rozwojowych na rzecz resortu obrony narodowej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Iwona Soroczyńska - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/258/2017 z dnia 5 października 2017 r. 2. Mariusz Podolski - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/295/2017 z dnia 24 listopada 2017 r. 3. Mieczysław Handzel – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/244/2017 z dnia 21 września 2017 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 1-6)</p>
Jednostka kontrolowana	Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Urządzeń Mechanicznych OBRUM sp. z o.o., z siedzibą w Gliwicach, ul. Toszecka 102, 44-117 Gliwice ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Grochowski – Prezes Zarządu ² <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 7)</p>

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia³, że mimo starań Spółki dotyczących realizacji projektu pn. Wóz Wsparcia Bezpośredniego⁴, jak również podejmowanych działań w celu zmiany umowy o dofinansowanie projektu WWB, projekt ten nie jest realizowany zgodnie z umową, a końcowy termin jego realizacji, przypadający na koniec 2018 r., nie zostanie dotrzymany. W ocenie NIK większość stwierdzonych w toku kontroli problemów w realizacji projektu WWB wynikała z niedostatecznej współpracy pomiędzy Spółką, a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju⁵, z braku decyzji NCBiR dotyczących akceptacji (bądź odmowy akceptacji) wyników I etapu, jak również z w części niejasnych i niejednoznacznych zapisów regulaminu konkursu ogłoszonego przez NCBiR. To w konsekwencji skutkowało koniecznością przygotowania przez Spółkę propozycji kilku wersji aneksu do umowy o dofinansowanie projektu WWB, który jednak nie został do końca grudnia 2017 r. podpisany przez drugą stronę umowy, mimo wcześniejszych uzgodnień co do konieczności przygotowania przez Spółkę odpowiednich aneksów.

W trakcie realizacji projektu WWB, Spółka przekroczyła w jednej grupie kosztów wartość wydatków określonych w kosztorysie projektu, stanowiącym załącznik nr 3 do umowy o dofinansowanie, w którym koszty E wynosiły 1 490 000,00 zł, podczas gdy wydatkowano 2 718 716,93 zł, pomimo niepodpisania aneksu do tejże umowy,

¹ Zwana dalej: Spółką lub OBRUM.

² Do 15 grudnia 2017 r. funkcję Prezesa Zarządu Spółki pełnił Adam Janik.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny cząstkowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

⁴ Zwanego dalej „projektem WWB”.

⁵ Dz. Urz. MON z 2013 r., poz. 78 ze zm., zwanej dalej „decyzją 72/MON”.

co było sprzeczne z jej postanowieniami, bowiem wszelkie zmiany w tym zakresie wymagały formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Spółka, występując jako lider konsorcjum, złożyła w 2013 r. do NCBiR wniosek o dofinansowanie realizacji projektu WWB. Harmonogram do wniosku nie spełniał niektórych wymagań dotyczących etapów pracy rozwojowej, określonych w decyzji nr 72/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie pozyskiwania sprzętu wojskowego i usług dla Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej⁶, mimo iż zgodnie z regulaminem konkursu nr 4/2013 ogłoszonego przez NCBiR winien uwzględniać postanowienia tej decyzji dotyczące harmonogramu wykonania projektu. NIK zauważa jednak, że wniosek ten przeszedł ocenę formalną i merytoryczną, do przeprowadzenia której zobligowany był NCBiR, który jednak nie stwierdził żadnych braków formalnych czy merytorycznych i na podstawie takiego wniosku zawarł w dniu 23 grudnia 2013 r. umowę o dofinansowanie projektu WWB ze Spółką. Skutkiem tego była późniejsza konieczność dostosowania zapisów umowy do wymogów decyzji 72/MON, co wstrzymało realizację projektu WWB.

Umowa o dofinansowanie projektu WWB nie była realizowana zgodnie z jej harmonogramem. Przyczyną opóźnienia było niezatwierdzenie przez NCBiR I etapu umowy. Spółka podejmowała próby aneksowania umowy o dofinansowanie przedmiotowego projektu, jednak do końca grudnia 2017 r. nie zawarto żadnych aneksów. Powyższe opóźnienie w realizacji projektu WWB spowoduje, że cel projektu nie zostanie osiągnięty w terminie przewidzianym w obecnie obowiązującej umowie. Spółka nie przekazała niezwłocznie środków pochodzących z zaliczki na projekt WWB innym członkom Konsorcjum⁷, co było niezgodne z § 6 umowy o wykonanie projektu WWB (zaliczkę przekazano po upływie 104 i 108 dni od otrzymania środków z NCBiR).

Środki finansowe pochodzące z zaliczki na projekt WWB i Nowy Bojowy Pływający Wóz Piechoty Spółka wydatkowała w sposób zgodny z przeznaczeniem, jednakże w projekcie WWB w grupie E kosztów przekroczyła wartość wydatków bez odpowiedniego aneksu umowy o dofinansowanie, mimo iż z taką propozycją wystąpiła Spółka, jednak NCBiR do zakończenia czynności kontrolnych, takiego aneksu do umowy nie podpisał. Takie przekroczenie wydatków w świetle obowiązującej umowy, naruszało jej postanowienia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Kontrolą objęto trzy spośród ośmiu projektów realizowanych przez Spółkę w latach 2013-2017 na podstawie zawartych umów z NCBiR, tj.:

- projekt nr DOBR-BIO4/017/13411/2013 Wóz Wsparcia Bezpośredniego⁸,
- projekt nr DOBR-BIO4/0021/13355/2013 Nowy Kołowy Transporter Opancerzony⁹,
- projekt nr DOB-BIO5/001/05/2014 Nowy Bojowy Pływający Wóz Piechoty¹⁰.

⁶ Dz. Urz. MON z 2013 r., poz. 78 ze zm., zwanej dalej „decyzją 72/MON”.

⁷ Za wyjątkiem jednego członka konsorcjum.

⁸ Zwanym dalej: Projekt WWB.

⁹ Zwanym dalej: Projekt NKTO.

¹⁰ Zwanym dalej: Projekt BPWP.

1. Zarządzanie projektami z zakresu prac rozwojowych, w tym poprzedzonych badaniami naukowymi

• Projekt WWB

W dniu 22 września 2013 r., Spółka złożyła do NCBiR wnioski o finansowanie projektu nr DOBR-BIO4/017/13411/2013 Wóz Wsparcia Bezpośredniego (WWB)¹¹ w imieniu konsorcjum¹², które zostało zawarte dopiero w dniu 28 listopada 2013 r. Celem konsorcjum było wspólne przygotowanie i złożenie wniosku do NCBiR na wykonanie badań naukowych i prac rozwojowych mających na celu opracowanie „Uniwersalnej Modułowej Platformy Gąsienicowej w wersji Wozu Wsparcia Bezpośredniego” i - w przypadku pozytywnego dla konsorcjum rozstrzygnięcia konkursu - realizacja tych prac oraz późniejsze, w ramach odrębnej umowy, wdrożenie Platformy WWB do produkcji seryjnej.

Na podstawie ww. wniosku, w dniu 23 grudnia 2013 r. Spółka, występując jako lider konsorcjum zawarła z NCBiR umowę na realizację projektu WWB.

(dowód: akta kontroli str. 10-239)

Spółka przed złożeniem ww. wniosku i przed podpisaniem ww. umowy, nie otrzymała, jak również sama nie występowała do NCBiR czy Inspektoratu Uzbrojenia¹³ o przekazanie Wymagań Operacyjnych dotyczących Wozu Wsparcia Bezpośredniego. Spółce były znane jedynie założenia do projektu, które NCBiR zamieścił na swojej stronie internetowej przy ogłoszeniu konkursu nr 4/2013 na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności państwa. Wymagania Operacyjne Spółka otrzymała z NCBiR w dniu 24 stycznia 2014 r.¹⁴, a więc po złożeniu wniosku i po zawarciu umowy o dofinansowanie projektu WWB.

(dowód: akta kontroli str. 240, 243-244, 250-255)

Członek Zarządu wraz z prokurentem spółki wyjaśnili, że Spółka nie ubiegała się o dofinansowanie WWB przed złożeniem wniosku i przed zawarciem umowy na dofinansowanie tego projektu, ponieważ opis tego tematu przez NCBiR oraz wieloletnie doświadczenie Spółki w zakresie projektowania i budowania szybkobieżnych pojazdów gąsienicowych wystarczyły do merytorycznego opracowania wniosku o finansowanie projektu.

(dowód: akta kontroli str. 551, 554)

W założeniach do projektów w konkursie nr 4/2013 na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności państwa, sposób zarządzania projektem, w szczególności w zakresie organizacji nadzoru i odbioru prac, NCBiR określił następująco: „Zgodnie z *metodyką prowadzenia prac rozwojowych w resorcie ON*.”

Z kolei w załączniku nr 2 (do regulaminu konkursu 4/2013) dotyczącym założeń dla projektów zawarto następujący zapis: „*Finansowanie i nadzór nad wykonaniem Projektów będą sprawowane przez Dyrektora Centrum. Odbiór prac w ramach poszczególnych etapów Projektów będzie nadzorowany przez zespół nadzorujący powołany przez Dyrektora Centrum*.”

Spółka nie ustaliła we wniosku o finansowanie projektu WWB sposobu realizacji i zarządzania projektem, organizacji kontroli, nadzoru i odbioru przedmiotu projektu,

¹¹ Zwanym dalej: Wnioskiem o dofinansowanie WWB.

¹² W skład którego wchodziły oprócz Spółki jeszcze trzy inne podmioty.

¹³ Zwanym dalej: IU.

¹⁴ Pismem z dnia 20 stycznia 2014 r. nr NCBR-Z-4/14-DOB.

jedynie w części wniosku G2. Pkt 3, który odnosił się do zarządzania projektem, Spółka wykazała kompetencje jednej osoby mającej brać udział w projekcie. Pominięto także sposób dokumentowania tych czynności.

Członek Zarządu wraz z prokurentem spółki wyjaśnili, że we wniosku nie określono sposobu realizacji i zarządzania projektem „(...)”, według rozumienia Pkt. 3 w części G2, gdyż ta część dotyczyła tylko i wyłącznie zagadnienia »zasoby ludzkie zaangażowane w realizację projektu«. Zgodnie z załącznikiem nr 3 do regulaminu 4 konkursu, niektórzy wykonawcy (...) zgodnie ze stanem faktycznym wykazali swoje kompetencje, w zakresie G2. Pkt. 3. Nie było jednak obowiązku aby wszyscy wykonawcy posiadali kompetencje w omawianym zakresie. W regulaminie 4 konkursu NCBR z 2013 r., poza G2. Pkt.3., nigdzie nie występuje zagadnienie zarządzania projektem. Oczywiście w części C1. Szczegółowy opis projektu »nie wypełniali wykonawcy« w dokumencie, który importował się automatycznie (Załącznik 4) do wniosku, a który był opracowany przez NCBiR, pkt. 5 traktuje powyższe zagadnienie zarządzania projektem. (...). Wykonawca stawia tezę, iż Regulamin konkursu 4/2013 przygotowany przez NCBiR jest niespójny oraz zawiera błędy. (...). Z całą mocą pragniemy podkreślić, iż wniosek został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami i wytycznymi NCBiR, co potwierdzone zostało »przyjęciem« wprowadzonych treści przez system elektroniczny, oraz de facto przyznaniem Spółce dofinansowania na realizację projektu. (...) Ponadto pragniemy poinformować, iż w OBRUM sp. z o.o. obowiązuje Metodyka Zarządzania Projektami (określona obowiązującym Regulaminem) właściwa dla projektów realizowanych w ramach umów, m.in. zawieranych z NCBiR.”.

Ponadto wyjaśnili, że sposób realizacji i zarządzania projektem, w szczególności w zakresie organizacji nadzoru i odbioru prac, został określony w regulaminie konkursu nr 4/2013 gdzie w załączniku nr 2 pt. „Założenia dla projektów w Konkursie Nr 4/2013 zgłoszonych przez podmioty rządowe odpowiedzialne za bezpieczeństwo i obronność państwa” zawarto następujący zapis: *Finansowanie i nadzór nad wykonaniem Projektów będą sprawowane przez Dyrektora Centrum. Odbiór prac w ramach poszczególnych etapów Projektów będzie nadzorowany przez zespół nadzorujący powołany przez Dyrektora Centrum.*

(dowód: akta kontroli str. 10-142, 240-242, 250-253, 518-521, 551-554)

- W załączniku D5 do ww. wniosku wskazano, że „w celu osiągnięcia planowanych rezultatów projektu i w celu zmniejszenia czasu, kosztów i ryzyka przy jednoczesnym wydatnym zwiększeniu stopnia powodzenia pracy badawczo-rozwojowej planowane wykorzystanie następujących najnowocześniejszych i sprawdzonych technologii i systemów oraz konstrukcji” .M.in.: *Aktywny System Ochrony Pojazdu pozwalający na minimalizację użycia klasycznych pancerzy i maksymalizujący stopień ochrony przed przeciwpancernymi pociskami kierowanymi, ręcznymi granatnikami przeciwpancernymi i innymi pociskami wystrzelonymi w kierunku pojazdu ze zintegrowanymi systemami: ostrzegania o promieniowaniu laserowym i radiolokacyjnym, systemem aktywnych zakłóceń zapalników pułapek minowych, systemem wykrywania gniazd strzeleckich;*
- *Przyrządów celowniczo obserwacyjnych zapewniających możliwość prowadzenia ognia przez działonowego i dowódcę w każdych warunkach atmosferycznych w dzień i w nocy, oraz systemu stałej obserwacji dookólnej otoczenia wokół pojazdu w zakresie 360 stopni;*

- Kadłub o przestrzennej strukturze konstrukcyjnej pancerza podstawowego i modułowej budowie dodatkowego pancerza kompozytowego z systemem szybkiego montażu i demontażu, które mają chronić załogę przed ostrzałem pociskami z broni strzeleckiej, artyleryjskiej i granatników przeciw pancernych, ostrzałem z ppk, ostrzałem z broni pokładowej statków powietrznych;
- Zmniejszenie sygnatury termalnej gazów spalinowych przez ich mieszanie z powietrzem wylotowym układu chłodzenia;
- Nowoczesną konstrukcję ekranów bocznych zmniejszającą sygnaturę termalną pochodzącą z układu bieżnego;
- Zmodyfikowane systemy ochrony przed bronią masowego rażenia;
- System kontroli ognia z zintegrowanym systemem ASOP.

(dowód: akta kontroli str. 12, 20-21)

W czasie realizacji projektu WWB wykorzystanych miało być kilkadziesiąt technologii.

(dowód: akta kontroli str. 545-550)

W części F3 wniosku zapisano, że zarówno wdrożenie Programu Strategicznego na poziomie Gestora, jak i realizacja poszczególnych projektów opracowań technologicznych, będzie się wiązać z możliwością wystąpienia niepewnych zdarzeń, mogących w różny sposób i ze zróżnicowanym nasileniem wpływać na przebieg i wyniki realizowanego przedsięwzięcia. W części tej również wymieniono zidentyfikowane ryzyka, przykładowo:

- Dla osiągnięcia określonych zdolności operacyjnych
  - słaba komunikacja dwustronna z użytkownikiem końcowym, co może spowodować, że niektóre oczekiwania nie zostaną ujawnione, a co za tym idzie zaspokojone lub stworzone zostaną nierealne wymagania w skutek braku konsultacji z ekspertami po stronie realizatorów;
  - osiągnięcie parametrów rozwiązania gorszych niż parametry równolegle pojawiających się na rynku międzynarodowym rozwiązań;
  - zmiana wymagań użytkowników końcowych w trakcie realizacji Projektu.
- Dla postępu prac badawczych i rozwojowych
  - brak możliwości integracji technologii opracowanych przez różnych dostawców w jedno rozwiązanie końcowe;
  - komplikacje prawne u realizatorów (brak wdrożonego systemu WSK, AQAP, brak koncesji na uzbrojenie i amunicję, brak dostępu do informacji niejawnych);
  - pojawienie się ograniczeń w dostępie do technologii krytycznych z przyczyn politycznych;
  - pojawienie się ograniczeń w dostępie do importowanych technologii krytycznych z przyczyn komercyjnych.

Ponadto w części tej wyznaczono właścicieli poszczególnych zidentyfikowanych ryzyk oraz przypisano poszczególnym ryzykom ich ocenę. Zasugerowano również działania zaradcze i zapobiegawcze.

(dowód: akta kontroli str. 56-58)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W harmonogramie wniosku o dofinansowanie projektu WWB, niektóre etapy realizacji pracy rozwojowej nie były określone zgodnie z regulaminem konkursu nr 4/2013, bowiem nie odpowiadały procedurze określonej w załączniku nr 4 do decyzji nr 72/MON. W regulaminie konkursu nr 4/2013 zapisano, że wniosek ma uwzględniać wymagania określone w decyzji nr 72/MON. Ustalono m.in., że nie wyszczególniono zadania wymaganego w zał. nr 4 do decyzji nr 72/MON dotyczącego opracowania Analizy Techniczno-Ekonomicznej, podczas gdy pkt 14 ppkt 2 ww. załącznika, stanowi, że na etapie Określenia Założeń do Projektowania wykonawca pracy opracowuje ATE.

Członek Zarządu wraz z prokurentem spółki wyjaśnili, że ze względu na niespójne zapisy regulaminu konkursu nr 4/2013 oraz założeń do projektu określonych przez NCBiR nie było możliwe w pełni uwzględnienie zapisów decyzji nr 72/MON.

Spółka nie wystąpiła do NCBiR w celu wyjaśnienia powyższych niespójności i uzyskania właściwej interpretacji zapisów regulaminu konkursu nr 4/2013 o konieczności uwzględnienia we wniosku przedmiotowej decyzji. Zauważyć należy, iż przykładowo takie dokumenty jak Projekt Koncepcyjny, czy Projekt Założeń Taktyczno-Technicznych zostały ujęte przez Spółkę we wniosku.

(dowód: akta kontroli str. 10-142, 240-242)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości zarządzanie przez Spółkę projektami z zakresu prac rozwojowych.

2. Przebieg realizacji i stan zaawansowania projektów (prac) rozwojowych, w tym poprzedzonych badaniami naukowymi

2.1. Projekt WWB

Opis stanu
faktycznego

We wniosku o finansowanie projektu WWB, poziomy gotowości technologii¹⁵ zostały określone w następujący sposób:

- w części A w punkcie 12 określono IV początkowy poziom gotowości technologii, natomiast w punkcie 13 określono IX planowany do uzyskania poziom gotowości technologii;
- w części D7 przy opisie poszczególnych etapów i zadań w nich określonych, jak również w załączniku nr 2 do wniosku będącym jednocześnie harmonogramem wykonania projektu, dla etapu I planowany stopień gotowości technologii na zakończenie etapu określono jako IV poziom, dla etapu II – V poziom, dla etapu III – VI poziom, dla etapu IV – VII poziom, dla etapu V – VIII poziom, dla etapu VI – IX poziom.

(dowód: akta kontroli str. 10, 24-46)

W § 2 umowy na realizację projektu WWB zapisano, że wyniki poszczególnych etapów badań naukowych uzyskają poziom gotowości technologii od IV do VI, natomiast wyniki poszczególnych etapów prac rozwojowych uzyskają poziom

¹⁵ Określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2011 r., Nr 18, poz. 91), zwanymi dalej poziomami gotowości technologii.

gotowości technologii od VII do IX. W załączniku nr 2 do umowy na realizację projektu WWB (harmonogramie wykonania projektu) poszczególnym etapom przypisano następujące poziomy gotowości technologii:

- etapom zaliczonym do badań naukowych, tj. pierwszemu, drugiemu i trzeciemu etapowi przypisano odpowiednio: IV, V i VI poziom gotowości technologii;
- etapom zaliczonym do prac rozwojowych, tj. czwartemu, piątemu i szóstemu etapowi przypisano odpowiednio: VII, VIII i IX poziom gotowości technologii.

Tym samym poziomy gotowości określone w umowie były zgodne z poziomami określonymi we wniosku o finansowanie projektu WWB.

(dowód: akta kontroli str. 145, 204-206)

Założenia szczegółowe ujęte we wniosku zostały określone w następujący sposób:

Cele szczegółowe:

- *Opracowanie Projektu Konceptyjnego zawierającego m.in. opis uzbrojenia głównego i automatu załadowania, systemu kierowania ogniem, aktywnego systemu ochrony pojazdu, napędów i podsystemów elektronicznych, podwozia i wieży, Analizy Techniczno-Ekonomicznej i projektu ZTT dla wozu wsparcia bezpośredniego. Uzgodnienie projektu Założeń Techniczno-Taktycznych z przedstawicielami Ministerstwa Obrony Narodowej.*
- *Wykonanie Modelu funkcjonalnego wozu wsparcia bezpośredniego, wykonanie badań zakładowych modelu w celu sprawdzenia podstawowych wymagań funkcjonalnych dla wyrobu.*
- *Wykonanie prototypu wozu wsparcia bezpośredniego, wykonanie badań zakładowych, a następnie kwalifikacyjnych w celu sprawdzenia zgodności konstrukcji z wymaganiami zawartymi w ZTT.*
- *Wykonanie dokumentacji technicznej wyrobu dla wozu wsparcia bezpośredniego zgodnej z decyzją 349/MON.*

Natomiast w propozycji projektu do realizacji przez NCBiR, w punkcie dotyczącym celów szczegółowych zapisano: „(...). WWB składał się będzie z dwóch głównych podzespołów funkcjonalnych:

- *moduł wieży czołgowej z armatą kal. 120 mm i automatem ładowania;*
- *uniwersalna modułowa platforma gaśnicowa w wersji ciężkiej.*

Wysoka skuteczność WWB powinna wynikać z zastosowanych rozwiązań konstrukcyjnych w zakresie zapewnienia:

- *wysokiej odporności [na – uzupełnienie NIK] ostrzał przeciwnika;*
- *zdolności do niszczenia systemów obronnych;*
- *możliwości szybkiej i łatwej modernizacji oraz adaptacji do zmiennych uwarunkowań pola walki;*
- *mobilności szybkiej i łatwej modernizacji oraz adaptacji do zmiennych uwarunkowań pola walki;*
- *mobilności taktycznej i operacyjnej.*

Głównym zadaniem WWB będzie:

- a) niszczenie silnie opancerzonych celów przeciwnika;
- b) opanowanie i utrzymanie terenu przy współdziałaniu z pododdziałami zmechanizowanymi;
- c) wspieranie ogniem broni pokładowej działań pododdziałów zmechanizowanych w każdych warunkach atmosferycznych w porze dziennej i nocnej;
- d) ochrona pojedynczego żołnierza załogi przed następującymi zagrożeniami:
  - ostrzałem pociskami z broni strzeleckiej, artyleryjskiej i granatników ppanc;
  - wybuchami min i improwizowanych ładunków wybuchowych IED;
  - ostrzałem pociskami wystrzeliwanymi z wozów bojowych, w tym czołgów; (...).”

(dowód: akta kontroli str. 17, 250-251)

Spółka nie otrzymała uwag recenzentów wniosku o finansowanie projektu WWB.

(dowód: akta kontroli str. 552, 555)

W założeniach do projektu WWB, NCBiR zapisał, że wnioskodawca winien podzielić projekt na 6 etapów, a jego czas realizacji łącznie winien wynosić 42 miesiące, w tym:

Etap 1 – Opracowanie i uzgodnienie projektu ZTT – 4 miesiące;

Etap 2 – Opracowanie projektu koncepcyjnego, wykonanie modelu platformy, sprawdzenie podstawowych wymagań funkcjonalnych – 12 miesięcy;

Etap 3 – Wykonanie prototypu i integracja z wieżą – 14 miesięcy;

Etap 4 – Opracowanie i uzgodnienie projektu Programu Badań – 2 miesiące¹⁶;

Etap 5 – Przeprowadzenie badań kwalifikacyjnych – 6 miesięcy;

Etap 6 – Wykonanie dokumentacji konstrukcyjnej (w tym dokumentacji do produkcji seryjnej) i eksploatacyjnej – 6 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 250-253)

We wniosku o dofinansowanie projektu Spółka zapisała że: Etap 1 trwał będzie 4 miesiące, etap 2 – 12 miesięcy, etap 3 – 14 miesięcy, etap 4 – 2 miesiące, etap 5 – 6 miesięcy, zaś etap 6 – 6 miesięcy. Łączny okres trwania projektu we wniosku wynosił 44 miesiące, a więc o 2 miesiące dłużej niż w założeniach do projektu WWB określonych przez NCBiR.

(dowód: akta kontroli str. 24-46, 134-136)

Natomiast w umowie o dofinansowanie projektu WWB, w porównaniu do wniosku na ten projekt, terminy realizacji projektu uległy zmianie w następujący sposób: etap 1 – 6 miesięcy, etap 2 – 14 miesięcy, etap 3 – 18 miesięcy, etap 4 – 4 miesiące, etap 5 – 12 miesięcy, etap 6 – 8 miesięcy. Łączny okres trwania projektu zgodnie z umową wynosił 60 miesięcy, a więc o 16 miesięcy dłużej niż we wniosku i o 18 miesięcy dłużej niż w założeniach do projektu WWB określonych przez NCBiR.

(dowód: akta kontroli str. 172-194, 204-206)

¹⁶ Z uwagą, że etap 4 realizowany równoległe z etapem 3.

Zmiany w terminach realizacji dokonała Spółka w oparciu o ustalenia z NCBiR i przedstawicielami Ministerstwa Obrony Narodowej dokonane na spotkaniu negocjacyjnym, które odbyło się w dniu 28 listopada 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 524, 527, 530)

W trakcie wykonania umowy termin realizacji projektu WWB nie był zmieniany. Spółka jednak podejmowała próby zmiany umowy o dofinansowanie projektu WWB, w tym terminu jego zakończenia. Złożone przez Spółkę do NCBiR wnioski o aneks do umowy o dofinansowanie projektu WWB w dniach 30 stycznia 2015 r., 24 lutego 2016 r. i w dniu 19 maja 2017 r., w tym o zmianę terminu zakończenia projektu nie zostały do dnia zakończenia kontroli podpisane przez NCBiR, mimo iż na spotkaniach z przedstawicielami NCBiR dokonano ustaleń o przygotowaniu przez Spółkę propozycji aneksów.

W powyższym zakresie Dyrektor NCBiR udzielił informacji, że: „(...) każdy z ww. wniosków po zakończeniu oceny formalnej wykonywanej przez pracownika NCBiR był przedstawiany do oceny ekspertów merytorycznych reprezentujących MON, którzy wchodziłi w skład ZN [Zespół Nadzorujący – przyp. NIK]. (...) Ze względu na fakt, że do dnia dzisiejszego eksperci merytoryczni nie zakończyli oceny merytorycznej ww. wniosków o wprowadzenie zmian, NCBiR nie ustosunkowało się oficjalnie do żadnego z wniosków Wykonawcy. (...)”

(dowód: akta kontroli str. 329-517, 1289-1305)

Realizację projektu, zarówno we wniosku o dofinansowanie projektu WWB jak i w umowie do tego projektu, przewidziano w sześciu etapach. Spółka zobowiązała się w pierwszym etapie, że opracuje i uzgodni projekt ZTT, w drugim etapie opracuje projekt koncepcyjny, wykona model platformy, sprawdzi podstawowe wymagania funkcjonalne, w trzecim etapie wykona prototyp i dokona integracji z wieżą, w czwartym etapie opracuje i uzgodni projekt programu badań, w piątym etapie przeprowadzi badania kwalifikacyjne, zaś w szóstym etapie wykonana dokumentację konstrukcyjną (w tym dokumentację do produkcji seryjnej) i eksploatacyjną. Powyższe zadania w poszczególnych etapach były zgodne z zadaniami etapów określonych przez NCBiR w założeniach do przedmiotowego projektu, jednakże nie odpowiadały etapom określonym w załączniku nr 4 do decyzji nr 72/MON.

Spółka przygotowała odpowiednie propozycje aneksów do umowy o dofinansowanie projektu WWB, stosownie do poczynionych ustaleń z przedstawicielami NCBiR, jednakże formalnie NCBiR żadnego z tak przygotowanych aneksów nie podpisało.

(dowód: akta kontroli str. 24-46, 134-136, 172-194, 204-206, 250)

Zgodnie z umową o dofinansowanie projektu WWB, zespołem nadzorującym projekt był zespół powołany przez Dyrektora NCBiR. Zespół ten był zobowiązany m.in. do sporządzenia raportów i opinii z odbioru poszczególnych etapów lub całości projektu.

W dniu 23 kwietnia 2015 r. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej zaakceptował wniosek o podjęcie czynności nadzoru nad projektem WWB.

Członek zarządu wraz z prokurentem oraz kierownikiem projektu wyjaśnili, że: „Wobec braku objęcia nadzorem przez Ministerstwo Obrony Narodowej projektu Wóz Wsparcia Bezpośredniego (WWB) w czasie składania przez Spółkę wniosku, a tym samym przyjęcia przez MON obowiązku nadzoru i koordynacji realizacji projektu WWB później, zgodnie z decyzją nr 72/MON oraz braku uzgodnionych zapisów do umowy o realizację projektu (sama umowa musi zawierać zapisy zgodne z decyzją nr 72/MON; załącznik 5, pkt.10.2.), z przyczyn niezależnych od

Spółki niemożliwe było w pełni uwzględnienie we wniosku zapisów wynikających z decyzji nr 72/MON. Nadto należy zwrócić uwagę na niezgodność zapisów Założeń dla projektów w Konkursie nr 4/2013 (załącznik nr 1) z decyzją nr 72/MON: zapisy pkt 4. ww. dokumentu stoją w sprzeczności z zapisami pkt 5. tego samego dokumentu, gdyż opracowanie i uzgodnienie projektu Założeń Taktyczno-Technicznych (ZTT) występuje w Etapie 1, przed opracowaniem projektu koncepcyjnego, zaś zgodnie z decyzją nr 72/MON warunkiem przystąpienia do opracowania projektu koncepcyjnego, który jest częścią etapu określenia założeń do projektowania (OZP), są zatwierdzone i przekazane wykonawcy Wstępne Założenia Taktyczno-Techniczne (WZTT).

Spółka spełniła zapisy pkt. 4 Założeń dla projektów w konkursie Nr 4/2013 (załącznik 1), w których mowa o formie harmonogramu oraz pożądanym terminach realizacji.

Niezależnie od powyższego, wniosek został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami i wytycznymi NCBiR, co pośrednio potwierdzone zostało przyznaniem Spółce dofinansowania na realizację projektu.”

(dowód: akta kontroli str. 152, 172-194, 204-206, 240-243, 288-295)

Zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu WWB, Spółka była zobowiązana m.in. do przedkładania NCBiR raportów z zakończenia poszczególnych etapów badań naukowych oraz prac rozwojowych. Ocena przez NCBiR tych raportów miała na celu w szczególności ustalenie czy: projekt jest realizowany zgodnie z umową; osiągnięto zakładane wyniki etapu projektu; kontynuacja realizacji projektu prowadzi do osiągnięcia zakładanych wyników i celów projektu. W przypadku stwierdzenia przez NCBiR nieprawidłowości w tym zakresie, NCBiR było zobligowane wezwać Spółkę do usunięcia nieprawidłowości w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Ponadto NCBiR w takich przypadkach mogło wstrzymać lub zmniejszyć finansowanie projektu.

W dniach od 6 do 9 listopada 2015 r. NCBiR przeprowadziło w Spółce kontrolę, którą objęto okres realizacji projektu od 23 grudnia 2013 r. do 31 października 2015 r. Celem kontroli było zbadanie prawidłowości realizacji projektu, w szczególności sprawdzenie, czy projekt jest realizowany zgodnie z umową oraz czy informacje dotyczące postępu realizacji projektu i poniesionych kosztów, przekazywane przez Spółkę do NCBiR, są zgodne ze stanem faktycznym. W ramach tej kontroli badaniem objęto wydatki w kwocie 5 921 333,47 zł, co stanowiło 87,42% kosztów poniesionych przez wykonawcę (kontrolą objęto wydatki we wszystkich rodzajach kosztów przewidzianych umową, a poziom badania wydatków w poszczególnych rodzajach kosztów nie był niższy niż 82%). W przedmiotowej kontroli nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości czy uchybień. W trakcie realizacji projektu WWB, NCBiR nie wstrzymał i nie zmniejszył finansowania, jak również nie wezwał Spółki do usunięcia jakichkolwiek nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 143-209, 747-748, 668-693)

Potencjał naukowy oraz zaplecze naukowe poszczególnych członków Konsorcjum zostały określone odpowiednio: w pkt G1 „Wykaz najważniejszych osiągnięć naukowych i zastosowań praktycznych z ostatnich 4 lat, dotyczących tematyki związanej ze złożonym projektem”, G2 „Zaplecze naukowe umożliwiające prowadzenie badań naukowych i/lub prac rozwojowych (...)” i G6 „Zasoby ludzkie zaangażowane w realizację projektu” wniosku o finansowanie projektu WWB.

(dowód: akta kontroli str. 10-142)

W załączniku D3 do ww. wniosku wskazano m.in., że „(...) *cel projektu powiązany jest ściśle z celami Polskiego Programu Pancernego, w ramach którego Wojska Pancerne i Zmechanizowane mają znacząco zwiększyć swoje możliwości w sferze mobilności, siły rażenia i ochrony załogi. Projekt powiązany jest z projektem modernizacji czołgów LEOPARD (...). Projekt jest również ściśle powiązany z projektem Bojowego Wozu Piechoty (...).*”

(dowód: akta kontroli str. 11, 18)

W załączniku D4 do ww. wniosku, projekt WWB powiązano m.in. ze Strategią Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r., jak również z:

- Krajowym Programem Badań w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa, w zakresie osiągania zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do rozpoznania,
- Priorytetowymi kierunkami badań na lata 2013-2022 Ministerstwa Obrony Narodowej,
- Programem Modernizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2013-2022.

(dowód: akta kontroli str. 11, 19)

Do wniosku o finansowanie projektu WWB Spółka dołączyła oświadczenia wymagane załącznikiem nr 5 do regulaminu konkursu 4/2013, w których to zarówno Spółka jak i pozostali konsorcjanci oświadczyli, że zadania objęte wnioskiem nie są finansowane z innych źródeł i nie ubiegają się o ich finansowanie z innych źródeł, jak również że nie zalegają z wpłatami z tytułu należności budżetowych oraz z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.¹⁷ Członek zarządu wraz z prokurentem oraz kierownikiem projektu wyjaśnili, że NCBiR nie żądał dodatkowych dokumentów na potwierdzenie faktów opisanych we wniosku i oświadczeniach.

(dowód: akta kontroli str. 138-142, 764, 767)

Planowany wynik końcowy realizacji projektu WWB określono we wniosku i w umowie o dofinansowanie projektu WWB na podstawie następujących funkcji i cech: ochrona załogi; modułowość konstrukcji; integracja systemów. Opisano dla poszczególnych funkcji i cech dostępne na rynku rozwiązania w okresie składania wniosku jak i planowane do uzyskania na zakończenie projektu.

(dowód: akta kontroli str. 49-50)

W załączniku F3 do wniosku o finansowanie projektu WWB, Spółka podała m.in.: „*Technologie wojskowe »starzeją się« wolniej niż technologie komercyjne, np. komputerowe. Jednakże ciągły rozwój technologii związanych z uzbrojeniem i taktyką wojskową oraz rosnące zagrożenie terrorystyczne powodują potrzebę*

wdrażania nowych technologii obronnych co 2-3 lata. (...). Wdrożenie technologii opracowanych w projekcie zakłada się w terminie 3,5 roku po zakończeniu projektu.”

(dowód: akta kontroli str. 60)

W części D7 wniosku o finansowanie projektu WWB i zał. nr 1 do umowy o wykonanie projektu WWB, zawierającej opis poszczególnych zadań, określono planowane rezultaty realizacji zadań wchodzących w poszczególne etapy realizacji

¹⁷ Poszczególne oświadczenia z: 10, 16, 17 i 19 września 2013 r.

projektu. Przyjęte w harmonogramie założenia nie zostały zrealizowane w zakładanym terminie, do czasu zakończenia kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 24-46, 172-194)

W celu realizacji projektu WWB określono, dla każdego zadania wchodzącego w zakres poszczególnych etapów, czy jest to etap badań naukowych czy prac rozwojowych. Na zakończenie każdego etapu realizacji projektu WWB określono poziomy gotowości technologii, co zostało opisane w punkcie 2.1 niniejszego wystąpienia. Trzy pierwsze etapy realizacji projektu WWB obejmowały etap badań naukowych, natomiast trzy kolejne (4, 5 i 6) – etap prac rozwojowych.

Z uwagi na realizowanie projektu WWB niezgodnie z harmonogramem określonym we wniosku o finansowanie i w umowie o wykonanie projektu WWB, planowane poziomy gotowości technologii w okresie wrzesień-grudzień 2017 r. nie zostały osiągnięte. Zgodnie z zapisami harmonogramu do umowy o wykonanie projektu WWB, w powyższym okresie powinien być osiągnięty VIII poziom gotowości technologii, podczas gdy w rzeczywistości realizowanemu do tego okresu etapowi nr 2 przypisano V poziom.

Poziomy gotowości technologii określone we wniosku były zgodne z poziomami określonymi w umowie o wykonanie projektu WWB. W trakcie realizacji projektu WWB, w propozycji aneksu umowy o dofinansowanie, dokonano zmiany poziomów gotowości technologii dla niektórych zadań określonych we wniosku i w umowie o dofinansowanie projektu WWB.

(dowód: akta kontroli str. 24-46, 134-136, 172-194, 204-206)

Opracowane w trakcie realizacji projektu WWB dokumenty (SW, WZTT, PK) nie uwzględniały w pełni Wymagań Operacyjnych.

Członek Zarządu wraz z prokurentem spółki wyjaśnili m.in., że Spółka na etapie Dialogu Technicznego, w czasie uzgodnień z IU wskazywała w dyskusjach na niespełnialność jednego z parametrów „argumentując, iż ten parametr dokładnie/ściśle można przyjąć dopiero po fazie analityczno-koncepcyjnej. Wskazanie niespełnienia parametru (...) było świadome i wynikało z przeprowadzonych przez Wykonawcę oraz Konsorcjantów analiz. (...)”

(dowód: akta kontroli str. 519-523)

SW i WZTT zostały przesłane do IU i NCBiR pismami datowanymi na: 19 września 2014 r. (I wersja), 30 września 2014 r. (II wersja), 27 października 2014 r. (III wersja), 6 listopada 2014 r. (IV wersja). Zastępca Szefa Inspektoratu Uzbrojenia pismem z dnia 20 listopada 2014 r. poinformował zarówno Spółkę jak i Dyrektora NCBiR, że:

„(...) Wykonawca w dniu 7.11.2014 r. przesłał do Inspektoratu Uzbrojenia (IU) wersję IV przedmiotowych dokumentów, w treści których uwzględnił wszystkie uwagi i propozycje Koordynatora projektu.

W związku z powyższym IU, jako Koordynator przedmiotowego projektu, uznaje, że ww. dokumenty zostały wykonane zgodnie z zakresem rzeczowym określonym w ww. umowie i zostają przyjęte do dalszego procedowania w resorcie ON, tj. dokonania ich formalnej oceny oraz uzgodnienia z instytucjami, które reprezentowane są w zespole nadzorującym projekt, a w konsekwencji zatwierdzenia przez Koordynatora. (...)”

W związku z powyższym pismem Zastępcy Szefa IU, Spółka zwróciła się emailowo do pracownika NCBiR, o zgodę na realizację II etapu umowy, na co otrzymała odpowiedź również emailowo w dniu 24 listopada 2014 r., że NCBiR wyraża zgodę na kontynuowanie finansowania projektu zgodnie z aktualnym Harmonogramem płatności.

(dowód: akta kontroli str. 694-698)

Dnia 18 grudnia 2013 r. OBRUM utworzył odrębny rachunek bankowy na cele prowadzenia rozliczeń dofinansowania projektu ze środków budżetowych otrzymanych z NCBiR. Na ww. rachunek bankowy OBRUM w dniach 24 i 27 grudnia 2013 r. wpłynęły środki z NCBiR w łącznej kwocie 32 059 017 zł (zgodnej z harmonogramem płatności na 2013 r.) tytułem płatności wg umowy DOBR-BIO4/017/13411/2013.

W okresie od 14 kwietnia 2014 r. do dnia 16 maja 2015 r. OBRUM przekazał pozostałym uczestnikom konsorcjum na realizację projektu kwotę 10 077 943 zł, z czego dla spółki PITRADWAR kwotę 7 416 211 zł, dla WAT kwotę 714 372 zł, a dla WITPiS kwotę 1 947 360 zł. W okresie do 31 października 2017 r. na realizację projektu OBRUM dysponował kwotą 21 981 074,01 zł.

(dowód: akta kontroli str. 557-667)

Z uwagi na nierealizowanie projektu WWB zgodnie z harmonogramem, przewidywane efekty oraz informacje o przewidywanym terminie wdrożenia wyników badań w chwili zakończenia kontroli NIK nie są znane. Zgodnie z zapisami harmonogramu, do wniosku i umowy o finansowanie i realizację projektu WWB, w grudniu 2017 r. powinien być zakończony etap 4, tj. opracowany program badań kwalifikacyjnych i realizowany etap nr 5, tj. wykonanie badań kwalifikacyjnych, podczas gdy w rzeczywistości nie został zatwierdzony i rozliczony przez NCBR etap nr 1.

W sprawie nierozliczenia etapu nr 1 projektu WWB Dyrektor NCBiR poinformował m.in.: „Wykonawca złożył raport z zakończenia etapu nr 1 w dniu 13 lipca 2015 r. (...), aby rzetelnie ocenić działania Wykonawcy w I etapie, NCBiR podjęło decyzję, że raport z zakończenia etapu nr 1 zostanie poddany ocenie ZN (Zespół Nadzorujący – przyp. NIK) po zawarciu lub negatywnym rozpatrzeniu aneksu nr 1 do umowy, czyli aneksu, który ma uwzględniać wszystkie zalecenia IU i rekomendacje sformułowane we wniosku o objęcie nadzorem MON. Aktualnie NCBiR oczekuje na dokonanie oceny projektu aneksu nr 1 przez ZN. (...)”

(dowód: akta kontroli str. 24-46, 134-136, 172-194, 204-206, 300-328, 1289-1305)

W harmonogramie wykonania projektu (załącznik nr 2 do umowy) całkowite koszty ustalono na 101 mln zł, w tym dofinansowanie ze strony NCBiR w kwocie 71 mln zł (70,3% całkowitych kosztów), a pozostałe koszty w kwocie 30 mln zł winny być sfinansowane środkami własnymi uczestników konsorcjum.

W kosztorysie projektu (załącznik nr 3 do umowy) ustalono koszty:

- wynagrodzeń (W) w kwocie 16 021 538 zł,
- aparatury i urządzeń (A) w kwocie 3 400 000 zł,
- usług badawczych (E) w kwocie 1 400 000 zł,
- operacyjne (Op) w kwocie 72 017 610 zł,
- pośrednie (O) w kwocie 8 070 852 zł.

Według harmonogramu płatności (załącznik nr 4 do umowy), zapotrzebowanie na środki finansowe na poszczególne lata objęte umową ustalono w kwotach:

- 2013 r.: 45 603 162 zł (NCBiR 32 059 017 zł, wkład własny 13 544 145 zł),
- 2014 r.: 30 611 746 zł (NCBiR 21 940 983 zł, wkład własny 8 670 763 zł),
- 2015 r.: 12 737 529 zł (NCBiR 9 000 000 zł, wkład własny 3 737 529 zł),
- 2016 r.: 8 247 563 zł (NCBiR 5 000 000 zł, wkład własny 3 247 563 zł),
- 2017 r.: 3 800 000 zł (NCBiR 3 000 000 zł, wkład własny 800 000 zł),
- 2018 r.: 0 zł.

W propozycji aneksu do umowy ze stycznia 2015 r. ustalono koszty (załącznik 3A):

- wynagrodzeń (W) w kwocie 16 790 065 zł,
- aparatury i urządzeń (A) w kwocie 6 394 550 zł,
- usług badawczych (E) w kwocie 8 187 000 zł,
- operacyjne (Op) w kwocie 61 566 537 zł,
- pośrednie (O) w kwocie 8 061 848 zł,

a według harmonogramu płatności (załącznik nr 4A do umowy) zapotrzebowanie na środki finansowe na poszczególne lata objęte umową ustalono w kwotach:

- 2013 r.: 32 059 017 zł (NCBiR 32 059 017 zł, wkład własny 0 zł),
- 2014 r.: 1 368 960 zł (NCBiR 0 zł, wkład własny 1 368 960 zł),
- 2015 r.: 25 941 140 zł (NCBiR 9 000 000 zł, wkład własny 16 941 140 zł),
- 2016 r.: 23 710 555 zł (NCBiR 15 608 455 zł, wkład własny 8 102 100 zł),
- 2017 r.: 17 920 328 zł (NCBiR 14 332 528 zł, wkład własny 3 587 800 zł),
- 2018 r.: 0 zł.

Wg ostatniej propozycji aneksu do umowy z maja 2017 r. ustalono koszty (załącznik 3A):

- wynagrodzeń (W) w kwocie 19 280 505 zł,
- aparatury i urządzeń (A) w kwocie 5 431 800 zł,
- usług badawczych (E) w kwocie 5 853 000 zł,
- operacyjne (Op) w kwocie 62 363 843 zł,
- pośrednie (O) w kwocie 8 070 852 zł,

a według harmonogramu płatności (załącznik nr 4A do umowy) zapotrzebowanie na środki finansowe na poszczególne lata objęte umową ustalono w kwotach:

- 2013 r.: 32 059 017 zł (NCBiR 32 059 017 zł, wkład własny 0 zł),
- 2014 r.: 1 368 960 zł (NCBiR 0 zł, wkład własny 1 368 960 zł),
- 2015 r.: 1 800 000 zł (NCBiR 0 zł, wkład własny 1 800 000 zł),
- 2016 r.: 778 600 zł (NCBiR 0 zł, wkład własny 778 600 zł),
- 2017 r.: 14 370 000 zł (NCBiR 10 970 000 zł, wkład własny 3 400 800 zł),
- 2018 r.: 9 548 606 zł (NCBiR 5 347 466 zł, wkład własny 4 201 140 zł),
- 2019 r.: 26 438 517 zł (NCBiR 13 916 517 zł, wkład własny 12 522 000 zł),
- 2020 r.: 11 367 400 zł (NCBiR 6 600 000 zł, wkład własny 4 767 400 zł),
- 2021 r.: 2 928 900 zł (NCBiR 2 107 000 zł, wkład własny 821 900 zł),
- 2022 r.: 340 000 zł (NCBiR 0 zł, wkład własny 340 000 zł).

Według stanu na dzień 31 października 2017 r., wykorzystanie (w wymiarze kwotowym i procentowym) środków zaliczki NCBiR pozostających w dyspozycji poszczególnych uczestników konsorcjum wyniosło:

- OBRUM: 7 621 820,92 zł (34,7%),
- PITRADWAR: 4 790 910,57 zł (64,6%),
- WAT: 888 371,40 zł (124,4%),
- WITPiS: 218 937 zł (11,2%).

W podziale na poszczególne koszty rodzajowe ujęte w kosztorysie projektu wydatkowano:

- na wynagrodzenia (W) kwotę 6 254 894,19 zł, co stanowiło 39,0% wartości umowy oraz 32,4% wartości w propozycji aneksu z maja 2017 r.,
- na aparaturę i urządzenia (A) kwotę 133 162,51 zł, co stanowiło 3,9% wartości umowy oraz 2,5% wartości w propozycji aneksu z maja 2017 r.,
- na usługi badawcze (E) kwotę 2 718 716,93 zł, co stanowiło 182,5% wartości umowy oraz 46,5% wartości w propozycji aneksu z maja 2017 r.,
- na koszty operacyjne (Op) kwotę 3 463 740,36 zł, co stanowiło 4,8% wartości umowy oraz 5,6% wartości w propozycji aneksu z maja 2017 r.,
- na koszty pośrednie (O) kwotę 949 525,90 zł, co stanowiło 11,8% wartości umowy oraz wartości w propozycji aneksu z maja 2017 r.

W okresie do 31 października 2017 r. na zadania etapu I projektu wydatkowano ze środków NCBiR kwotę 3 227 095,59 zł, a na zadania etapu II kwotę 10 292 944,30 zł. W podziale na poszczególne zadania oraz poszczególnych uczestników konsorcjum wydatkowano:

- **etap I:**
  - zadanie 1 (Opracowanie Studium Wykonalności¹⁸): 286 667,16 zł (całość zadania zrealizowana przez OBRUM),
  - zadanie 2 (Opracowanie Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych w zakresie konfiguracji podwozia i wieży oraz uzbrojenia): 2 271 650,99 zł (całość zadania zrealizowana przez OBRUM),
  - zadanie 3 (Opracowanie Wstępnych Założeń Technicznych w zakresie warunków ogólnych): 218 937,00 zł (całość zadania zrealizowana przez WITPiS),
  - zadanie 4 (Opracowanie Wstępnych Założeń Technicznych w zakresie osprzętu dodatkowego): 159 156,59 zł (całość zadania zrealizowana przez WAT),
  - zadanie 5 (Opracowanie Wstępnych Założeń Technicznych w zakresie systemu kierowania ogniem, napędów uzbrojenia, podsystemów elektronicznych i urządzeń pokładowych): 290 683,85 zł (całość zadania zrealizowana przez PITRADWAR),
- **etap II:**
  - zadanie 2.0 (Uaktualnienie: Studium Wykonalności, Projektu Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych w związku z redefinicją Wymagań Operacyjnych): 286 709,38 zł (z czego: 88 617,55 zł PITRADWAR, a 198 091,83 zł OBRUM),
  - zadanie 2.1 (Opracowanie: Projektu Konceptyjnego, Analizy Techniczno-Taktycznej, Projektu Założeń Taktyczno-Technicznych): 2 973 502,10 zł (z czego: 856 393,49 zł PITRADWAR, 729 214,81 zł WAT, a 1 387 893,80 zł OBRUM),
  - zadanie 2.2 (Opracowanie Dokumentacji Konstrukcyjnej Istotnych Elementów Modelu): 3 181 776,27 zł (z czego: 2 611 045,53 zł PITRADWAR, a 570 730,74 zł OBRUM),
  - zadanie 2.3 (Wykonanie istotnych elementów modelu WWB, w tym opancerzenia dodatkowego wraz z opracowaniem programu i metod)

¹⁸ Numeracja i nazewnictwo poszczególnych zadań projektu zgodnie z treścią propozycji aneksu z maja 2017 r.

badania modelu): 3 833 534,87 zł (z czego 939 903,74 zł PITRADWAR, a 2 893 631,13 zł OBRUM),

- o zadanie 2.4 (Sprawdzenie wymagań funkcjonalnych istotnych elementów modelu. Analizy potwierdzające możliwość spełnienia Projektu Założeń Taktyczno-Technicznych, weryfikacja Projektu Założeń Taktyczno-Technicznych): 17 421,68 zł (z czego 4 266,41 zł PITRADWAR, a 13 155,27 zł OBRUM).

(dowód: akta kontroli str. 557-667)

Realizacja umowy nr DOBR-BIO4/017/13411/2013 była przedmiotem kontroli NCBiR przeprowadzonej w dniach 6-11 listopada 2015 r. W ramach kontroli badaniem objęto wydatki w kwocie 5 921 333, 47 zł, co stanowiło 87,42% kosztów poniesionych przez wykonawcę (kontrolą objęto wydatki we wszystkich rodzajach kosztów przewidzianych umową, a poziom badania wydatków w poszczególnych rodzajach kosztów nie był niższy niż 82%). Według protokołu kontroli sporządzonego dnia 19 listopada 2015 r., kontrolerzy nie stwierdzili nieprawidłowości lub uchybień i nie sformułowano wniosków lub zaleceń do wykonania.

(dowód: akta kontroli str. 668-693)

W części G6 wniosku o finansowanie projektu WWB (Zasoby ludzkie zaangażowane w realizację projektu) wymieniono czterech pracowników naukowych przewidzianych do realizacji projektu, których podstawowym miejscem zatrudnienia był OBRUM. Każdy z ww. pracowników otrzymywał w latach 2014-2016 wynagrodzenie z tytułu udziału w realizacji projektu, a podstawą jego naliczenia było miesięczne zaangażowanie w prace wykazane w kartach pracy (wskazywano w nich konkretną liczbę godzin poświęconych na prace w ramach projektu).

(dowód: akta kontroli str. 557-667)

W załączniku H1 do wniosku o finansowanie projektu WWB zamieszczono w rozbiciu na poszczególne etapy punkty: uzasadnienie kosztów realizacji poszczególnych etapów w rozbiciu na kategorie, w tym kosztów aparatury naukowo-badawczej i innych urządzeń służących celom badawczym. W poszczególnych etapach realizacji projektu WWB, określano koszty aparatury naukowo-badawczej i innych urządzeń służących celom badawczym poprzez możliwy jej zakup finansowany w 100%, amortyzację lub odpłatne jej wykorzystanie. Nie uzasadniano merytorycznie potrzeby ich zakupu.

Na koszty aparatury wydatkowano łącznie 133 162,51 zł, w tym 71 399,29 zł przez Spółkę, a 61 763,22 zł przez WAT. Całość kosztów w tym zakresie Spółka rozliczała jako wydatki kwalifikowalne.

(dowód: akta kontroli str. 121, 557-667)

W punktach E załącznika H1 do wniosku o finansowanie projektu WWB zamieszczono w rozbiciu na poszczególne etapy, uzasadnienie zakupu usług badawczych wykonanych na podstawie umowy, wiedzy technicznej i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji uzyskanych od osób trzecich na warunkach rynkowych, oraz usług doradczych i usług równorzędnych wykorzystywanych wyłącznie na potrzeby realizacji projektu objętego finansowaniem. Zapisano m.in., że przewiduje się: konsultacje merytoryczne dotyczące zagadnień związanych z wykonywaniem sprawdzeń podstawowych wymagań funkcjonalnych; usługi badawcze w zakresie sprawdzeń kompatybilności elektromagnetycznej, systemów łączności wewnętrznej i zewnętrznej.

Na grupę kosztów E wydatkowano 2 718 716,93 zł, tj. 46,5% wartości z propozycji aneksu do umowy o finansowanie projektu WWB z 2017 r. i 182,5% umowy o finansowanie projektu WWB.

(dowód: akta kontroli str. 557-667)

W zakresie konieczności poniesienia innych kosztów operacyjnych w tym kosztów nabycia i zużycia materiałów, środków eksploatacyjnych i podobnych produktów ponoszonych bezpośrednio w związku z realizacją projektu w odniesieniu do potrzeb realizacji poszczególnych etapów projektu, w ich uzasadnieniu podano m.in. zakup materiałów, części i zespołów oraz całych systemów niezbędnych do wykonania modelu WWB; wyjazdy do kooperantów oraz koszty obsługi delegacji.

Na grupę kosztów Op wydatkowano 3 463 740,36 zł, co stanowiło 4,8% wartości umowy oraz 5,6% wartości propozycji aneksu z 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 557-667)

Na grupę kosztów O wydatkowano 949 525,90 zł, co stanowiło 11,8% wartości umowy i propozycji do aneksu z 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 557-667)

2.2. Projekt NBPWP

Na podstawie umowy zawartej w dniu 14 lutego 2013 roku OBRUM wszedł w skład Konsorcjum, zawiązanego w celu realizacji Programu BWP¹⁹, którego Liderem była Huta Stalowa Wola S.A.²⁰

Celem Konsorcjum było wspólne przygotowanie i złożenie oferty do IU i NCBiR na realizację projektu polegającego na wykonaniu prac badawczo-rozwojowych, mających na celu opracowanie bojowego wozu piechoty wraz ze sprzętem technicznym batalionu zmechanizowanego, obejmującego także wdrożenie BWP do produkcji seryjnej²¹.

(dowód: akta kontroli str. 784 – 841)

W wyniku konkursu Konsorcjum zostało wybrane przez NCBiR do realizacji powyższego *Projektu*. W dniu 24 października 2014 r. pomiędzy NCBiR a reprezentującym Konsorcjum *Liderem* została zawarta umowa Nr DOB-BIO/001/05/2014, której przedmiotem było *wykonanie i finansowanie Projektu realizowanego na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa w ramach konkursu Nr 5/2014 pn. „Nowy Bojowy, Pływający Wóz Piechoty”*²²

Spółka brała udział w realizacji dwóch grup etapów *Projektu*:

- 1) badania naukowe obejmujące etapy od I do V, których wyniki miały uzyskać od I do VI stopnia poziomów gotowości technologii określonych w załączniku Nr 2 do rozporządzenia w sprawie sposobu zarządzania przez NCBiR badaniami naukowymi:

---

¹⁹ Bojowy wóz piechoty wraz ze sprzętem technicznym batalionu zmechanizowanego, zwany dalej: BWP.

²⁰ Pozostałymi członkami Konsorcjum były następujące podmioty:

- 1) Zakłady Mechaniczne BUMAR-LABĘDY S.A. z siedzibą w Gliwicach
- 2) Wojskowe Zakłady Mechaniczne S.A. w Siemianowicach Śląskich
- 3) Wojskowe Zakłady Motoryzacyjne S.A. w Poznaniu
- 4) Wojskowe Zakłady Inżynieryjne S.A. – Dęblin
- 5) Wojskowy Instytut Techniki Panczernej i Samochodowej – Instytut Badawczy w Sulejówku
- 6) Wojskowe Zakłady Elektroniczne S.A. w Zielonce.

²¹ Zwanego dalej: *Projektem*.

²² Zwanego dalej: *NBPWP*.

- etap I – Prace analityczne w tym: zadanie Nr 1 – Opracowanie Studium Wykonalności (SW) i Nr 2 Opracowanie projektu Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych (WZTT),
  - etap II – Określenie założeń do projektowania (OZP), poprzez realizację trzech zadań: Nr 3 – Opracowanie Projektu Założeń Techniczno-Technologicznych (PrZTT); Nr 4 – Opracowanie Analizy Techniczno-Ekonomicznej (ATE) i Nr 5 – Opracowanie Projektu Konceptyjnego (PK),
  - etap III – Wykonanie Projektu Wstępnego (PW): zadanie Nr 6 – Wykonanie Dokumentacji Konstrukcyjnej Modelu podwozia (DKM) i Nr 7 – Wykonanie modelu kadłuba podwozia i sprawdzenie funkcjonalne w zakresie jego odporności przeciwwinowej i pływalności,
  - etap IV – Wykonanie Projektu Technicznego: zadanie Nr 8 – Opracowanie Dokumentacji Technicznej Prototypu (DTP); Nr 9 – Wykonanie prototypu NBPWP i Nr 10 – Uruchomienie prototypu NBPWP,
  - etap V – Badania zakładowe: zadanie Nr 11 – Opracowanie programu i metodyk Badań Wstępnych (Zakładowych) prototypu NBPWP i Nr 12 – Wykonanie badań i wprowadzenie zaleceń po badaniach,
- 2) prace rozwojowe obejmujące etapy od VI do VIII, których wyniki miały uzyskać od VII do IX stopnia poziomów gotowości technologii określonych w powołanym wyżej załączniku.
- etap VI – Opracowanie Programu Badań Kwalifikacyjnych (PBK) poprzez realizację zadania NR 13 – Opracowanie i uzgodnienie Badań Kwalifikacyjnych (BK),
  - etap VII – Badania Kwalifikacyjne, w tym realizacja zadania Nr 14 – Wykonanie BK,
  - etap VIII – Opracowanie Dokumentacji: zadanie Nr 15 – Opracowanie Dokumentacji Produkcyjnej na produkcję seryjną i Nr 16 – Opracowanie Dokumentacji Użytkowania i Zabezpieczenia wg wymagań ZTT.

Wyżej wymienione zadania Spółka miała zrealizować w odniesieniu do następujących elementów NBPWP: przekładnie boczne; koła napinające z napinaczami; zespół samoosłony (OBRA-4); system detekcji skażeń; układ przeciwpożarowy; układ przeciwwybuchowy; przyrządy obserwacyjne; osłony i wykładziny; siedzenia; wyposażenie kadłuba; układ zasilania elektrycznego oraz układ filtro-wentylacji i klimatyzacji.

(dowód: akta kontroli str. 842 – 970)

Do dnia zakończenia kontroli Spółka zrealizowała etapy od I, II i III oraz rozpoczęła realizację etapu IV *Projektu*, przeznaczając na ten cel łącznie 2 093 583,37 zł, w tym: wynagrodzenia (W) 939 738,61 zł; inne koszty operacyjne (Op) 998 764,51 zł i koszty pośrednie (O) 155 080,25 zł.

Na realizację etapu I wydatkowano łącznie 54 918,00 zł, w tym: wynagrodzenia 45 084,87 zł, inne koszty operacyjne 5 765,13 zł i koszty pośrednie 4 068,00 zł. Na podstawie *Raportu z zakończenia Etapu Nr 1/2015*, zespół nadzorujący NCBiR zaakceptowało wykonanie etapu I, rekomendując kontynuację finansowania *Projektu*²³.

²³ Protokół zespołu nadzorującego nr 1/2015 z dnia 8 kwietnia 2015 r.

Koszty kwalifikowane etapu II wyniosły łącznie 105 462,00 zł (w tym: W – 88 142,72 zł; Op – 9 507,28 zł; O – 7 812,00 zł). Na podstawie *Raportu z zakończenia Etapu Nr 2/2015*, zespół nadzorujący NCBiR zaakceptował wykonanie etapu II, rekomendując kontynuację finansowania *Projektu*²⁴.

W ramach realizacji etapu III Spółka wydatkowała łącznie 1 868 530,29 zł (w tym: W – 746 628,54 zł; Op – 983 492,10 zł; O – 4 790,60 zł).

Według kosztorysu projektu stanowiącego załącznik 3B do aneksu Nr 3 do umowy Nr DOB-BiO5/001/05/2014 całkowity koszt realizacji pierwszych trzech etapów zaplanowano w łącznej kwocie 2 932 740,00 zł, w całości finansowanej przez NCBiR. Harmonogram płatności stanowił załącznik 1f do umowy Konsorcjum z dnia 14 lutego 2013 r. Kierownik Projektu wyjaśnił, że: *OBRUM Sp. z o.o. otrzymywał transze środków zgodnie z przywołanym aneksem do umowy Konsorcjum od Lidera Konsorcjum*.

Do dnia zakończenia kontroli Spółka nie otrzymała akceptacji realizacji etapu III przez zespół nadzorujący. Mimo to NCBiR przekazało Spółce kwotę 64 673,08 zł na rozpoczęcie realizacji etapu IV, objętą *Wnioskiem o płatność Nr 3/2017*.

(dowód: akta kontroli str. 971 – 1043, 1154 – 1155)

Rozliczanie kosztów realizacji projektów NBPWP, realizowanych na podstawie umowy zawartej z NCBiR, w rozbiciu na poszczególne kategorie wydatków (W, A, G, E, Op i O)²⁵, następowało w oparciu o obowiązujące w Spółce procedury wewnętrzne, dotyczące gospodarki finansowo-księgowej, w tym:

- *Polityka Rachunkowości OBRUM sp. z o.o.* wprowadzona do stosowania zarządzeniem Nr 1/2015 Prezesa Zarządu z dnia 2 marca 2015 r., zawierająca ogólne zasady finansowe, zgodnie z którymi prowadzone są księgi rachunkowe Spółki oraz *Plan kont*, w tym kont kosztów rodzajowych, odpowiadający wymogom przepisów ustawy o rachunkowości.
- *Instrukcja obiegu dokumentów księgowych w OBRUM sp. z o.o.* wprowadzona zarządzeniem Nr 5/2016 Prezesa Zarządu w dniu 1 marca 2016 r., zawierająca szczegółowy zbiór uprawnień i obowiązków związanych z dokumentowaniem operacji gospodarczo-finansowych wynikających z przyjętych zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych, zawierająca między innymi zasady dekretowania poszczególnych dokumentów na odpowiednie konta księgowe, w tym kosztowe.

(dowód: akta kontroli str. 1044 – 1073)

W związku z wykorzystywaniem w działalności naukowej i badawczo-rozwojowej środków pochodzących z Budżetu Państwa w Spółce obowiązywała także *Instrukcja określająca zasady i tryb rozliczenia środków przyznanych w formie dotacji lub pożyczek na finansowanie działalności naukowej i badawczo-rozwojowej w OBRUM sp. z o.o.* wprowadzona mocą zarządzenia Nr 8/2014 Prezesa Zarządu z dnia 1 września 2014 r., zawierająca szczegółowe zasady rozliczania kosztów dotacji. Kierownik Biura Planowania, Ekonomiki i Kontrolingu Spółki wyjaśniła, między innymi, że: *Zgodnie z zapisami ww. Instrukcji wszystkie dokumenty księgowe dotyczące wydatków finansowanych z dotacji opatrzone są pieczęcią, w której znajdują się wymagane informacje przywołane w Regulaminach konkursów i innych dokumentach opisujących warunki uzyskania dotacji. W przypadku kontrolowanych projektów WWB i NBPWP dotyczy to, między innymi obowiązku określenia rodzaju kosztu: W, A, G, E, Op, O. Zaliczenia do odpowiedniej grupy kosztów dokonuje osoba odpowiedzialna za rozliczenia finansowe projektu, wskazując na każdym*

²⁴ Protokół zespołu nadzorującego nr 2/2015 z dnia 10 listopada 2016 r.

²⁵ W – wynagrodzenia, A – aparatura, G – grunty, E – usługi badawcze, Op – inne koszty operacyjne, O – pozostałe koszty.

dokumentację grupę kosztów, do której zgodnie z ich opisem w Regulaminach konkursów, należy przyporządkować dany koszt. Przedłożona w toku kontroli dokumentacja kosztów (faktury) zawierała wymienione w wyjaśnieniach obowiązujące informacje.

(dowód: akta kontroli str. 1074 – 1083)

W realizacji przedmiotowych projektów uczestniczyli zarówno pracownicy Spółki zatrudnieni na podstawie umów o pracę, jak i osoby zatrudnione w oparciu o umowy cywilnoprawne. Rozliczeń wynagrodzeń dokonywano w oparciu o dwa podstawowe dokumenty źródłowe: karty pracy i listy wynagrodzeń. Ewidencja w kartach pracy prowadzona była w aplikacji elektronicznej *Karta Pracy*, będącej częścią modułowego oprogramowania klasy ERP²⁶. Ewidencja ta prowadzona była w komórkach bezpośrednio produkcyjnych, gdzie wprowadzano dane w postaci godzin pracy poszczególnych pracowników wg wykonywanych zleceń. Miesięczne dane, zagregowane wg pracowników i zadań, po zatwierdzeniu przez kierownika komórki, stanowiły podstawę do rozliczenia miesięcznych wynagrodzeń pracowników zatrudnionych na podstawie umów o pracę, z wyodrębnieniem godzin przepracowanych w ramach realizacji projektów. Rozliczenia te prowadzono w module *Kadry-Płace*.

Natomiast wynagrodzenia z tytułu realizacji sześciu umów cywilnoprawnych (3 umowy o dzieło i 3 umowy zlecenia)²⁷ odnoszone były do projektów bezpośrednio z list wynagrodzeń, do których przypisywane były poszczególne kwoty w oparciu o dekretację nanoszoną przez biuro na rachunkach wystawianych przez wykonawców umów.

(dowód: akta kontroli str. 1084 – 1153)

2.3. Projekt NKTO

W dniu 8 lutego 2013 r. Spółka zawarła Umowę Konsorcjum, której przedmiotem było *opracowanie i wykonanie modułowej, kołowej platformy opancerzonej 8 x 8 i sprzętu technicznego batalionu piechoty zmotoryzowanej*²⁸. Liderem Konsorcjum były Wojskowe Zakłady Mechaniczne S.A. w Siemianowicach Śląskich²⁹.

(dowód: akta kontroli str. 1156 – 1172)

Konsorcjum przystąpiło do konkursu, którego wynikiem było zawarcie z NCBiR umowy o wykonanie i finansowanie *Projektu* realizowanego na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa w ramach konkursu Nr 4/2013 pt. *Nowy kołowy transporter opancerzony*³⁰.

(dowód: akta kontroli str. 1173 – 1230)

²⁶ Systemy klasy ERP (enterprise resource planning – planowanie zasobów przedsiębiorstwa) tj.: integracja wszystkich działów i funkcji w firmie, polegająca na wykorzystaniu wspólnej bazy danych w ramach jednego systemu, dzięki czemu firma posługuje się tylko jednym zbiorem danych.

²⁷ Umowy o dzieło: Nr 45/D/2015 i 46/D/2015 z 27 października 2015 r. – wykonanie dokumentacji konstrukcyjnej przekładni bocznej do NBPWP; Nr 7/D/2015 z 23 lutego 2015 r. – opracowanie koncepcji przekładni bocznej, wraz z przyłączeniami układu napędowego NBPWP (1 aneks). Umowy zlecenia: Nr 16/D/2015 z 4 maja 2015 r. – Kierownik Projektu (5 aneksów); Nr 14/D/2017 z 26 maja 2017 r. – usługi polegające na gięciu blach do wyrobu NBPWP (5 aneksów); Nr 23/D/2017 z 3 lipca 2017 r. – wykonanie prac na maszynie *Wotan* dotyczących elementów dla wyrobu NBPWP (1 aneks).

²⁸ Zwanej dalej: *NKTO*.

²⁹ Pozostałymi członkami Konsorcjum były następujące podmioty:

- 1) Bumar Sp. z o.o. – Warszawa
- 2) Wojskowe Zakłady Inżynieryjne S.A. – Dęblin
- 3) Huta Stalowa Wola S.A. – z siedzibą w Stalowej Woli
- 4) Wojskowe Zakłady Motoryzacyjne S.A. w Poznaniu
- 5) Wojskowy Instytut Techniki Panczernej i Samochodowej – Instytut Badawczy w Sulejówku

³⁰ Umowa umowy Nr DOBR-BIO4/021/13355/2013 w dniu 23 grudnia 2013 r.

Z *Raportu z realizacji projektu NKTO* sporządzonego w dniu 10 listopada 2017 r. przez Kierownika Projektu wynika, między innymi że: w maju 2014 roku Lider Konsorcjum przedstawił do oceny dokumenty będące wynikiem Etapu I – WZTT, SW oraz projekt ZTT. W maju 2015 roku NCBiR przesłał do Lidera pismo z prośbą o ustosunkowanie się do dokumentu pt.: *Wyciąg z Protokołu Przeglądu Krytycznego Projektu Rozwojowego pn.: NKTO*. Na podstawie powyższej informacji Lider opracował aneks do umowy, który poza zmianami formalnymi uwzględniał wykonanie ATE w projekcie i dostosowywał harmonogram wykonania projektu do Decyzji 72/MON z dnia 25 marca 2013 r. i 479/MON z dnia 8 grudnia 2014 r. Aneks z wnioskiem o zmiany został wysłany do NCBiR w lipcu 2015 r. Do dnia sporządzenia *Raportu* nie wpłynęły z NCBiR żadne informacje na temat dalszej realizacji, zawieszenia bądź wstrzymania *Projektu*. W dniu 27 lipca 2017 r. Lider wysłał do NCBiR uzgodnioną z konsorcjantami deklarację chęci dalszej realizacji *Projektu*. W odpowiedzi z dnia 17 października 2017 r. NCBiR przedstawiło stanowisko Instytutu Uzbrojenia (IU) i Inspektoratu Implementacji Innowacyjnych Technologii Obronnych (I3TO) w sprawie zastosowania wyników aktualnych prac w kraju podczas potencjalnej realizacji *Projektu*. W dniu 10 listopada 2017 r. Lider wystosował do NCBiR w imieniu Konsorcjum kolejną deklarację podtrzymującą chęć realizacji *Projektu*.

(dowód: akta kontroli str. 1231 – 1236)

Na finansowanie Projektu NKTO Spółka otrzymała z NCBiR kwotę 625 391,71 zł, z przeznaczeniem na realizację:

- etapu II – Opracowanie projektu koncepcyjnego i opracowanie dokumentacji konstrukcji modelu dla układów specjalnych,
- etapu III – Wykonanie prototypów systemów,
- etapu VI – Wykonanie dokumentacji eksploatacyjnej i konstrukcyjnej.

Do dnia zakończenia kontroli Spółka nie zrealizowała żadnych wydatków na przedmiotowy cel. Kierownik Projektu wyjaśnił, że: *Przyczyną braku realizacji projektu pt. „Nowy Kołowy Transporter Opancerzony jest brak oceny przez NCBiR dokumentacji etapu I Projektu*.

(dowód: akta kontroli str. 1154, 1231 – 1236)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przypisane poziomy gotowości technologii do poszczególnych zadań wymienionych we wniosku o finansowanie projektu WWB (w tym w harmonogramie do wniosku będącym załącznikiem nr 2 do wniosku o finansowanie projektu WWB) oraz w harmonogramie będącym załącznikiem nr 2 do umowy o finansowanie projektu WWB nie były zgodne z poziomami gotowości technologii wymienionymi w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa³¹. I tak:
  - poziom IV w przedmiotowym rozporządzeniu oznacza, że zweryfikowano komponenty technologii lub podstawowe jej podsystemy w warunkach laboratoryjnych tj. zintegrowano „ad hoc”

³¹ Dz. U. z 2011 r., Nr 18, poz. 91. Zwany dalej: rozporządzeniem w sprawie sposobu zarządzania przez NCBiR badaniami naukowymi.

modele w laboratorium, podczas gdy we wniosku i umowie przypisane temu poziomowi zadania obejmowały opracowanie ZTT.

- poziom V oznacza w rozporządzeniu zweryfikowanie komponentów lub podstawowych podsystemów technologii w środowisku zbliżonym do rzeczywistego, podczas gdy we wniosku i umowie przypisane temu poziomowi zadania obejmowały m.in. opracowanie studium wykonalności modelu wraz z opracowaniem projektu koncepcyjnego.
- poziom VI oznacza w rozporządzeniu dokonanie demonstracji prototypu lub modelu systemu albo podsystemu technologii w warunkach zbliżonych do rzeczywistych (oznacza to, że przebadano reprezentatywny model lub prototyp systemu, który jest znacznie bardziej zaawansowany od badanego na poziomie V, w warunkach zbliżonych do rzeczywistych), podczas gdy we wniosku i umowie przypisane temu poziomowi zadania obejmowały wykonania prototypu WWB i jego uruchomienie.
- poziom VII oznacza, że dokonano demonstracji prototypu technologii w warunkach operacyjnych, podczas gdy w harmonogramach przypisane temu poziomowi zadanie obejmowało opracowanie programu badań kwalifikacyjnych.

Członek Zarządu wraz z prokurentem spółki wyjaśnili, że niezgodność wynikała z błędnego założenia, iż dotychczasowe doświadczenia Spółki, wynikające z pozytywnie przeprowadzonych prac w zakresie: weryfikacji i integracji komponentów/podsystemów demonstratora technologii w postaci wozu wsparcia ogniowego »Anders«, jak również przeprowadzone badania funkcjonalne i trakcyjne oraz próby strzelania weryfikujące parametry wytrzymałościowe kadłuba platformy »Anders« dają podstawę do przyjęcia takich właśnie poziomów już na etapie tworzenia SW i projektu WZTT, bo przecież wybrane technologie analizowane we wspomnianych dokumentach zostały już przez Spółkę zweryfikowane doświadczalnie.

NIK nie podziela złożonych wyjaśnień, bowiem poziomy te należało określić w odniesieniu do prac nad tym konkretnym projektem i zgodnie z ww. rozporządzeniem.

(dowód: akta kontroli str. 10, 24-46, 551-556)

2. Spółka nie przekazała niezwłocznie środków pochodzących z zaliczki członkom Konsorcjum, co było niezgodne z § 6 pkt 3 umowy o wykonanie projektu WWB.

Zgodnie z § 6 pkt 3 tej umowy Spółka zobowiązana była do niezwłocznego przekazania współwykonawcom środków finansowych zgodnie z Kosztorysem Projektu, Harmonogramem płatności Projektu oraz Harmonogramem wykonania Projektu. Zwłoka w przekazaniu otrzymanych środków poszczególnym konsorcjantom³² wyniosła 104 i 108 dni.

Członek Zarządu wraz z prokurentem spółki wyjaśnili, że „W celu przekazania środków z pierwszej otrzymanej zaliczki Obrum sp. z o.o. jako Lider Konsorcjum na pierwszym spotkaniu Komitetu Sterującego w dniu 21 stycznia 2014 r. zwrócił się do wszystkich Konsorcjantów o podanie numeru rachunku bankowego na jaki środki powinny być przekazane. Informacje takie wpłynęły w niżej podanych terminach:

³² Za wyjątkiem WITPIS, gdzie środki te przekazano po 35 dniach.

- z Wojskowej Akademii Technicznej – 10.02.2014 r. (Załącznik 1),
- z PIT-RADWAR S.A. (Bumar-Elektronika S.A.) – 14.02.2014 r. (Załącznik 2),
- w Wojskowego Instytutu Techniki Panczernej i Samochodowej (po ponagleniu) – 17.03.2014 r. (Załącznik 3).

O wysokości przelanych zaliczek decydował Komitet Sterujący, którego członkowie uzależniali podejmowanie decyzji od konsultacji z Zarządem swoich Spółek/Uczelni. Ostatecznie wysokość zaliczek została zatwierdzona na trzecim spotkaniu Komitetu Sterującego w dniu 7 kwietnia 2014 r.”.

NIK nie podziela złożonych wyjaśnień. Spółka winna przekazać należną część zaliczki konsorcjantom niezwłocznie, po jej otrzymaniu. Kwestie podziału środków finansowych pochodzących z dotacji i numeru rachunku winny być ustalone już wcześniej na etapie powołania konsorcjum, a przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, tym bardziej, że już od samego początku (w 1 etapie) realizacji projektu pozostali członkowie mieli brać udział w jego realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 557-667)

3. Spółka w trakcie realizacji projektu przekroczyła wydatki z grupy kosztów E przewidzianych w umowie o dofinansowanie, które zostały określone w załączniku nr 3 do umowy tj. w kosztorysie projektu. Przewidziane w kosztorysie projektu koszty E wynosiły 1 490 000,00 zł, podczas gdy wydatkowano 2 718 716,93 zł, tj. 182,5% wartości z umowy o finansowanie projektu WWB. Zgodnie z § 4 ust. 3 pkt 5 umowy o dofinansowanie wykonawca zobowiązany był w szczególności do realizacji projektu zgodnie m.in. z kosztorysem projektu. Natomiast w myśl §7 ust. 1pkt 2 umowy koszty ponoszone w projekcie kwalifikują się do objęcia finansowaniem pod warunkiem łącznego spełnienia wymogów określonych w umowie, w tym zgodności z kosztorysem projektu stanowiącym załącznik nr 3 do umowy.

Członek Zarządu wraz z prokurentem spółki wyjaśnili, że: „(...) *Poniesione koszty w wys. 2 718 716,93 zł dotyczą 2 etapu Umowy, który Konsorcjum realizowało bez podpisanego aneksu, jednakże za zezwoleniem NCBiR i po akceptacji MON (...)*”

NIK zwraca uwagę, że mimo iż wydatki te stanowiły 46,5% wartości z propozycji aneksu do umowy o finansowanie projektu WWB z 2017 r., to jednak w świetle postanowień umowy o dofinansowanie, tj. §18 pkt 10, wszelkie jej zmiany w tym zakresie wymagały jej aneksowania w formie pisemnej pod rygorem nieważności, co w tym przypadku nie miało miejsca.

(dowód: akta kontroli str. 557-667, 1238-1243)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że projekt WWB nie był realizowany zgodnie z harmonogramem przewidzianym w umowie o dofinansowanie projektu WWB, jak również nie zostanie zrealizowany w terminie przewidzianym w umowie o dofinansowanie tego projektu.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że mimo starań Spółki dotyczących realizacji projektu WWB i podejmowanych działań w celu zmiany umowy o dofinansowanie projektu WWB, projekt ten nie był realizowany zgodnie z umową, a końcowy termin realizacji nie zostanie dotrzymany. O powyższym, Spółka informowała NCBiR, które akceptowało takie działanie, jednakże formalnie nie zatwierdziło przygotowanych przez Spółkę stosownych aneksów do umowy o dofinansowanie projektu WWB.

W trakcie realizacji projektu WWB w jednej grupie kosztów określonych w kosztorysie projektu, stanowiącym załącznik do umowy o dofinansowanie, przekroczono ich wartość o 182,5%, co było niezgodne z postanowieniami tejże umowy, bowiem nie uzyskano stosownej, pisemnej zgody na dokonanie takiej zmiany, która to była wymagana w tym wypadku.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³³, wnosi o:

- podjęcie działań mających na celu ustalenie wysokości kosztów niekwalifikowanych określonych w punkcie E kosztorysu lub dokonanie zmian w umowie w sposób w niej przewidziany.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

1. Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania NIK
o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o wykonaniu wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 29 marca 2018 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

³³ Dz.U. z 2017 r., poz. 524, dalej: „ustawa o NIK”